

Dosarul nr. 2r-284/23
2-20146937-01-2r-03072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Sandu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, N. Budăi, A. Braga)

DECIZIE

18 octombrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Oxana Parfeni
Ion Malanciuc
Aliona Donos

examinând recursul declarat de către Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș împotriva lui Roman Melentii și Valeria Livadari, intervenient accesoriu notarul Viorica Badalova cu privire la rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit apelul incident declarat de Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Ina Bostan,

c o n s t a ț ă:

La 23 noiembrie 2020, Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Roman Melentii și Valeria Livadari cu privire la rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea protocolară din 01 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu notarul Viorica Badalova.

Prin hotărârea din 01 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș. S-a rezoluționat contractul de vânzare-cumpărare din 22 noiembrie 2017, autentificat de notarul Viorica Badalova, încheiat între vânzătorii Vasile Bectoraș, Lidia Bectoraș și cumpărătorul Roman Melentii, de înstrăinare a terenului cu numărul cadastral XXXXXXXX, cu S-0,06 ha și căsuța de vacanță cu numărul cadastral XXXXXXXX, cu S-58,5 m², situate în extravilanul or. Codru, mun. Chișinău, cu prețul de 448 275 de lei, în mărime de ½ cotă-parte ideală, cu menținerea dreptului de proprietate asupra ½ cotă-parte ideală din bunul imobil după Valeria Livadari. S-a încasat din contul lui Roman Melentii în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 3 275,87 de lei.

La 27 decembrie 2021, Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș, au declarat apel împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021

a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe în partea în care a fost respinsă acțiunea și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 07 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș și a fost menținută hotărârea din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 08 septembrie 2022, Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș, au declarat recurs împotriva deciziei din 07 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 08 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș, casată integral decizia din 07 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 22 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a stabilit examinarea cererii de apel declarată de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș, împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, pentru data de 29 martie 2023, ora 10:00.

La 23 martie 2023, Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Ina Bostan, a depus apel incident împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost restituit apelul incident declarat de Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Ina Bostan, împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, ca fiind depus înafara termenului stabilit la art.362¹ din Codul de procedură civilă.

La 15 iunie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore, a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel cu trimiterea cauzei la Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea apelului incident.

În motivarea recursului, a indicat că la emiterea încheierii contestate instanța de apel a interpretat eronat normele legale. Curtea Supremă de Justiție a remis cauza spre rejudecare în alt complet de judecată, astfel a creat intimatei calea spre a uza de instituția apelului incident. Instanța de apel urma să reia rejudecarea litigiului dedus judecării de la faza repartizării cererii de apel unui alt complet de judecată. Or, în lipsa unei dispoziții exprese a instanței care a dispus rejudecarea de a reîncepe procedura de la o fază anumită, soluția este aceea a începerii procedurii cu urmarea regulilor procedurale prevăzute de art. 365¹ alin. (1), (2) și art. 370 din Codul de procedură civilă.

A notat că, data limită de declarare a apelului incident va fi o dată stabilită de judecător în faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare. În consecință, șansa depunerii apelului incident se corelează cu șansa depunerii referinței în termenul procesual nou în procedura de rejudecare a cauzei.

A mai invocat că, luând în considerare că prevederile art. 362¹ din Codul de procedură civilă reglementează un reper temporal și anume că apelul incident nu poate fi declarat mai târziu de data depunerii referinței la cererea de apel principală, precum și ținând cont că legislația procesual civilă nu conține norme exprese privind momentul depunerii referinței, iar noul complet de judecată nu a fixat termen pentru depunerea acesteia, consideră că intimata în apelul principal este în drept și în termen de a depune apelul incident.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Din materialele cauzei se atestă că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 26 aprilie 2023, iar copia încheierii a fost comunicată reprezentantului recurentei, avocatului Corina Digore, la data de 31 mai 2023, fapt contrasemnat de către ultima (f.d.97, Vol. II).

Prin urmare, Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore, s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul, la 15 iunie 2023, prin intermediul oficiului poștal, în termenul legal.

La 03 iulie 2023, în adresa intimațiilor, a fost expediată copia recursului declarat de către Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore, pentru cunoștință (f.d. 108, Vol. II).

Studiind materialele dosarului, în raport cu temeiurile invocate în cererea de recurs și prevederile legale aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore, este neîntemeiat și urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin hotărârea din 01 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș împotriva lui Roman Malentii și Valeria Livadari, intervenient accesoriu notarul Viorica Badalova cu privire la rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare și compensarea cheltuielilor de judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 27 decembrie 2021, Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanăș, au declarat apel împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost acceptat spre examinare apelul declarat de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanăș. S-a stabilit ședința de examinare a apelului pentru data de 24 mai 2022, ora 10:00. S-a comunicat intimațiilor despre necesitatea prezentării referinței și toate probele necesare, sub sancțiunea decăderii, în termen cu cel puțin 7 zile înainte de ședința de judecată în ordine de apel.

Ulterior, prin decizia din 07 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanăș și a fost menținută hotărârea din 01 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 08 februarie 2023, Curtea Supremă de Justiție prin decizie a admis recursul declarat de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș, a casat integral decizia din 07 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a restituit cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 22 februarie 2023, a stabilit examinarea cererii de apel declarată de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș, împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în prezenta cauză civilă, pentru data de 29 martie 2023, ora 10:00.

La data de 23 martie 2023, Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Ina Bostan, a depus apel incident împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit apelul incident declarat de Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Ina Bostan, împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, ca fiind depus înafara termenului stabilit la art. 362¹ din Codul de procedură civilă.

Instanța de apel și-a motivat concluzia pe dispozițiile art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, care statuează că instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen, precum și prevederile art. 362¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Verificând legalitatea încheierii instanței de apel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază justificată concluzia instanței de apel cu privire la depunerea apelului incident de către Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Ina Bostan, în afara termenului stabilit de instanță pentru depunerea referinței.

În corespundere cu art. 362¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cadrul procesului în care se judecă apelul depus de apelant, intimatul este în drept, după expirarea termenului de apel, să depună apel în scris, inclusiv în formă electronică prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Apelul incident se depune nu mai târziu de data depunerii referinței la cererea de apel.

În temeiul art. 370 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel efectuează, în termen de până la 2 luni de la data emiterii încheierii de intentare a procedurii de apel, actele procedurale în vederea pregătirii cauzei pentru dezbateri în conformitate cu art.185 și art.186.

Referințele cu toate înscrisurile anexate se depun în atâtea copii câți participanți la proces sunt, plus o copie pentru instanța de apel, inclusiv, după caz, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu semnătură electronică avansată calificată.

Completul de judecată stabilește că, instanța de apel prin încheierea din 14 aprilie 2022 a admis spre examinare apelul declarat de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș și a stabilit participanților la proces termen cu cel puțin 7 zile înainte de ședința de judecată (24 mai 2022, ora 10:00), în ordine de apel, pentru depunerea referinței la cererea de apel, acesta fiind un termen de decădere. Încheierea menționată a fost recepționată de către reprezentantul recurentei Valeria Livadari, avocatul Corina Digore, la 21 aprilie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție, anexat la materialele dosarului (f.d.171, Vol. II).

La data de 24 mai 2022, în cadrul ședinței de judecată, la examinarea cauzei în ordine de apel, Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore, a depus referință la cererea de apel declarată de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș (f.d. 181-183, 185-190).

Astfel, recurenta Valeria Livadari și reprezentanții săi, cunoscând despre termenul limită de depunere a referinței și respectiv, a termenului limită de declarare a apelului incident, la 23 martie 2023, a depus apelul incident împotriva hotărârii din 01 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu depășirea termenului stabilit de instanță pentru prezentarea referinței, care este termen de decădere.

Cu referire la mențiunile invocate în cererea de recurs precum că după trimiterea cauzei la rejudecare în ordine de apel, instanța de apel urma să reia efectuarea actelor de procedură de la faza intentării procedurii de apel, Completul de judecată le apreciază ca neîntemeiate, or, prin decizia din 08 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, cauza a fost restituită la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, pentru rejudecarea apelului declarat de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș, reprezentați de avocatul Marian Romanaș, etapa intentării procedurii de apel fiind epuizată.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

În conformitate cu art. 112 alin. (4) din Codul de procedură civilă, dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Art. 113 din Codul de procedură civilă prevede că, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În accepțiunea art. 10 alin. (1) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural

defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, esența apelului incident constă în dreptul intimatului de a depune, după expirarea termenului de apel, un apel accesoriu apelului principal, însă în cazul în care intimatul nu a respectat termenul care îi dă dreptul de a depune apelul incident, devin aplicabile prevederile art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă.

În context, Completul de judecată reiterează că instanța de apel întemeiat a restituit apelul incident declarat de către Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Ina Bostan, ca fiind depus înafara termenului stabilit la art. 362¹ din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată accentuează că, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în prima instanță și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore și de a menține încheierea din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Valeria Livadari, reprezentată de avocatul Corina Digore.

Se menține încheierea din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Bectoraș și Lidia Bectoraș împotriva lui Roman Melentii și Valeria Livadari, intervenient accesoriu notarul Viorica Badalova cu privire la rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Oxana Parfeni

Judecători

Ion Malanciuc

Aliona Donos